

Міністерство охорони здоров'я України
Українська медична стоматологічна академія

“Затверджено”
на засіданні кафедри
іноземних мов з латинською мовою
та медичною термінологією
Протокол № 1 від «30» серпня 2019 р.
Завідувач кафедри
к. пед. н., доц. Беляєва О.М.

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ АУДИТОРНОЇ ТА ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ**

Навчальна дисципліна	Латинська мова та медична термінологія
Модуль №2	Лексико-синтаксичне забезпечення розділу “Рецептура. Основи фармацевтичної термінології”. Лексичне й аналітико-синтаксичне опрацювання розділу “Основи клінічної термінології”.
Змістовий модуль №2	Клінічна термінологія.
Тема заняття	Контроль змістового модуля 1. Поняття «клінічний термін». Однослівні та багатослівні терміни. Структура термінів-комполітів латинською та українською мовою.
Курс	I
Факультет	медичний №1
Кваліфікація	освітня «Магістр медицини» професійна «Лікар»
Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність	222 «Медицина»

1.АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ

Клінічна термінологія — одна з найскладніших підсистем медичної термінології, яка охоплює як назви хвороб і патологічних процесів, так і способів обстеження та лікування, назви операцій. Вона утворюється, як правило, на базі слів грецького походження, хоча в сучасному її складі зустрічаються й слова, запозичені з інших мов.

Термінологічною базою клінічних термінів є грецько - латинські еквіваленти і кінцеві терміоеlementи. Засвоєння значень окремих терміоеlementів не тільки дозволяє зорієнтуватися в структурі клінічного терміна, запозиченого з класичних мов або побудованого на їх основі, оскільки терміоеlementи в більшості випадків складають смислову підвалину терміна, але й сприяють збагаченню лексичного багажу, професіональної мови фахівця медичного профілю.

2. КОНКРЕТНІ ЦІЛІ

Студенти повинні знати:

- а) правила утворення клінічних термінів;
- б) греко-латинські еквіваленти іменників та кінцеві терміоеlementи;
- в) словникові форми клінічних термінів;
- г) правила проведення словотворчого аналізу;
- д) правила побудови клінічних термінів за допомогою з'єднувальної голосної.
- е) основні правила утворення клінічних термінів шляхом поєднання коренів чи афіксів;
- є) види терміоеlementів за положенням;
- ж) правила змінювання форм терміоеlementа в залежності від його положення.

Студенти повинні вміти грамотно перекладати клінічні терміни з латинської мови на українську та навпаки.

3.БАЗОВІ ЗНАННЯ, ВМІННЯ, НАВИЧКИ, НЕОБХІДНІ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ТЕМИ

3.1. Міжпредметна інтеграція:

	Знати	Вміти
Наступні дисципліни (забезпечувані) хірургія, гінекологія, педіатрія, терапія	ключові клінічні терміни; основні правила побудови термінів	1. За допомогою з'єднувальної голосної утворювати клінічні терміни ; 2. Правильно записувати терміни та перекладати їх.

3.2. Внутрішньо- предметна інтеграція

	Знати	Вміти
Зв'язок із попередніми темами: „Поняття “науковий термін”. Структура анатома – гістологічних термінів.”;	1. попередні відомості про систему латинських іменників та прикметників, які використовуються у клінічній термінології; 2. словникові форми	На новому лексичному матеріалі: 1. утворювати клінічні терміни шляхом поєднання двох чи кількох словотворчих елементів;

“Граматичні категорії прикметника, поділ на групи.”	клінічних термінів;	2.правильно записувати словникові форми;
Зв'язок із наступними темами: „Утворення термінів-комполітів за заданими морфемами та терміноелементами.”; „Утворення термінів назв хвороб запального, незапального та пухлинного характеру.” „Переклад латинською мовою деяких діагнозів медицини...”	3. правила утворення складних термінів за допомогою з'єднувальних голосних; 4. особливості побудови терміноелементів в залежності від його позиції; 5. правила утворення термінів за допомогою коренів чи афіксів; 6. правила перекладу клінічних термінів	3.утворювати складні клінічні терміни за допомогою префіксів чи афіксів ; 4.проводити аналіз складних термінів; 5.грамотно перекладати клінічні терміни.

4.ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДО ЗАНЯТТЯ

4.1. Перелік основних термінів параметрів, характеристик, які повинен засвоїти студент при підготовці до заняття.

Студенти повинні засвоїти значення та правопис словникових форм клінічних термінів на позначення назв захворювань, симптомів, синдромів, методів діагностики, терапії, а також діагнозів (у межах теми заняття). Знати основні греко-латинські еквіваленти іменників та кінцевих терміноелементів, які регулярно зустрічаються у назвах клінічних термінів у межах матеріалу, який вивчається.

4.2.Теоретичні питання до заняття:

1. Що таке терміноелемент?
2. Як визначаються твірні основи у грецьких словах?
3. Як здійснюється словотвірний аналіз?
4. Як утворюються складні однослівні терміни?
5. Яким чином можна утворювати терміни за заданими значеннями?
6. Як перекладаються клінічні терміни українською мовою?

4.3. Практичні завдання, які виконуються на занятті:

Вправляння в:

- а) перекладі з латинської мови українською термінів-назв захворювань, симптомів, синдромів, методів діагностики, лікування, а також діагнозів;
- б) записуванні латинською мовою термінів-назв захворювань, симптомів, синдромів, методів діагностики, лікування, діагнозів.

5. ЗМІСТ ТЕМИ

1. Контроль змістового модуля 1.
2. Поняття «клінічний термін».
3. Однослівні та багатослівні терміни.

4. Структура термінів-комполітів латинською та українською мовою.
5. Терміноелемент. Класифікація терміноелементів залежно від позиції в слові.
6. Латинські іменники І відміни та їх грецькі еквіваленти. Кінцеві терміноелементи І відміни.
7. Клінічні терміни, які містять іменники І відміни.

6. МАТЕРІАЛИ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

Зразок завдань до змістового контролю 1 модуля № 2 з латинської мови та медичної термінології для студентів медичного факультету № 1

В - І

Завдання 1. Визначити основу дієслова та дієвідміну, перекласти українською:

1) dividēre; 2) signāre; 3) adhibēre; 4) nutrire; 5) repetēre; 6) miscēre; 7) audire; 8) solvēre; 9) palpāre; 10) vertēre; 11) habēre, 12) diluēre.

Варіанти відповідей: a) I;
b) II;
c) III;
d) роді, числі та відмінку;

Завдання 2. Написати рецепти у повній формі:

1) Візьми: Відвару кори калини 10,0: 200 мл
Видай. Познач.

2) Візьми: Фенобарбіталу 0,05
Папаверину гідрохлориду 0,03
Кальцію глюконату 0,5
Змішати, щоб утворився порошок.
Видати таких доз числом 24
Позначити.

3) Візьми: Метилсаліцилату 10 мл
Скипидару очищеного
Хлороформу по 15 мл
Олії блекоти 60 мл
Змішай, щоб утворився лінімент
Видай. Познач.

4) Візьми: Квіток ромашки
Плодів кропу по 10,0
Кореня алтеї
Кореня солодки
Листя м'яти перцевої по 20,0
Змішай, щоб утворився збір
Видай.
Познач.

5) Візьми: Настоянки глоду 20,0
Рідкого екстракту водяного перцю
Настоянки березових бруньок по 10,0
Змішай. Видай. Познач

Завдання 3. Перекласти українською мовою, записати словникову форму кожного слова:

1) *pix liquida*

- 2) saapo viridis
- 3) Magnesii subcarbonas
- 4) cortex Frangulae
- 5) acidum tartaricum

Завдання 4. Перекласти латинською мовою, записати словникову форму:

1. Розчини для ін'єкцій
2. Сірка у чистому вигляді
3. Таблетки для дітей
4. Суспензія для внутрішнього вживання
5. Через рот

А. Завдання для самоконтролю:

Завдання №1. Записати терміни латинською мовою та перекласти їх:

мієльографія, аденопатія, аденографія, гістольогія, цистальгія, гіперемія, цистодія, анальгезія, флеботомія, глосопатія, холецистопатія, спонділальгія, урільогія, дакріореа.

Завдання № 2. Записати латинською мовою та перекласти терміни:

наука про життєдіяльність організмів, захворювання молочної залози, видалення язика, неокрів'я, кровотеча з вени, параліч повік, лікування водою, зашивання маткової труби, біль у слізній залозі.

В. Тести для самоконтролю

Тест № 1

Вибрати грецькі дублетні позначення іменників І відміни.

Латинські назви:

1. vesīca fellea;
2. glandŭla;
3. medulla ossea;
4. cellŭla;
5. urīna;
6. medulla spinālis.

Грецькі еквіваленти:

- a) myelos;
- b) cytos;
- c) aden;
- d) cholecystis;
- e) uron.

Тест № 2

Оберіть термін зі значенням «червона висипка»

- Варіанти відповіді:**
- a) miliaria profunda;
 - b) miliaria non specificata;
 - c) miliaria rubra;
 - d) miliaria apocrinis;
 - e) miliaria crystallina.

Тест № 3

Який термін має значення «розширення жовчного міхура»

- Варіанти відповіді:**
- a) cholecystopathia;
 - b) cholecystostomia;
 - c) cholecystotomia;

- d) cholecystectomy;
- e) cholecystectasia.

ЛІТЕРАТУРА

І. Основна:

1. Краковецька Г. О. Латинська мова. Рецепттура. Клінічна термінологія: [підруч. для студ. вищ. закл. освіти III–IV рівнів акредит.] / Г. О. Краковецька, В. М. Бобирьов, О. М. Беляєва. — К.: Здоров'я, 1999. — 360 с.
2. Беляєва О. М. Латинська мова з основами рецепттури і клінічної термінології: [навч. посібн. для студ. вищ. мед. навч. закл.] / О. Беляєва, І. Сологор. — К.: ВСВ «Медицина», 2011. — 256 с.

II. Додаткова:

1. Беляєва О. М. Латинсько-український тлумачний словник клінічних термінів / О. М. Беляєва. — К.: ВСВ «Медицина», 2016. — 224 с.
2. Беляєва О. М. Латинська мова з основами рецепттури і клінічної термінології: [навч. посібн. для студ. вищ. мед. навч. закл.] / О. М. Беляєва, І. М. Сологор. — К.: ВСВ «Медицина», 2011. — 256 с.
3. Латинська мова та основи медичної термінології: підручник / Л.Ю. Смольська, П.А. Содомора, Д.Г. Шега та ін.; за ред. Л.Ю. Смольської. — 4-е вид. — К.: ВСВ «Медицина», 2019. — 472 с.
4. Латинська мова та основи медичної термінології: підручник / Л.Ю. Смольська, П.А. Содомора, Д.Г. Шега та ін.; за ред. Л.Ю. Смольської. — 3-є вид., переробл. і допов. — К.: ВСВ «Медицина», 2016. — 472 с.
5. ВЕЧНЫЕ СЛОВА = AETERNA DISTA: Восьмизычный словарь фразеологических эквивалентов / Н. А. Гончарова [и др.]; под. ред. Н.А. Гончаровой. — Минск: Белорусс. ассоц. «Конкурс», 2012. — 272 с.
6. Гиро П. Частная и общественная жизнь римлян / П. Гиро. — СПб.: «Алетейя», 1995. — 598 с.
7. Вольфсон С. И. Латинско-русский медицинский словарь / С. И. Вольфсон. — [2-е изд.]. — М.: Медгиз, 1957. — 422 с.
8. Дворецкий И. Х. Латинско-русский словарь / И. Х. Дворецкий. — [2-е изд., перераб. и доп.]. — М.: Русский язык, 1976. — 596 с.
9. Екстемпоральні прописи для терапії дерматологічних захворювань: навч. посіб. для студентів медичних та фармацевтичних вузів / Половко Н. П., Вишневська Л. І., Ковальова Т. М. [та ін.]; за ред. Н. П. Половко. — Х.: Вид-во НФаУ, 2017. — 97 с.
10. Ілюстрований медичний словник Дорланда: у двох томах / [головн. ред. Джуль Павло, Зіменковський Борис]. — [укр. перекл. 29-го американського вид.]. — Львів: Видавнич. дім «НАУТІЛУС», 2003. — Т. 1. — 2003. — С. 1—1354.
11. Ілюстрований медичний словник Дорланда: у двох томах / [головн. ред. Джуль Павло, Зіменковський Борис]. — [укр. перекл. 29-го американського вид.]. — Львів: Видавнич. дім «НАУТІЛУС», 2003. — Т. 2. — 2003. — С.

1355—2688.

12. Закалюжний М. М. Посібник з анатомічної і клінічної термінології / М. М. Закалюжний, М. А. Андрейчин. — К.: Здоров'я, 1993. — 224 с.
13. Закалюжний М. М. Латинська мова і основи медичної термінології : [підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредит.] / М. М. Закалюжний, Г. Б. Паласюк. — Тернопіль : Укрмедкнига, 2004. — 424 с.
14. Казаченок Т. Г. Фармацевтический словарь: Латинско-русский. Русско-латинский / Т. Г. Казаченок. — [2-е изд., доп.]. — Минск: Высшая школа, 1991. — 624 с.
15. Киселева Е. Г. Практикум по латинскому языку и медицинской терминологии / Киселева Е. Г., Бражук Ю. Б., Лехницкая С. И. — К.: Книга-плюс, 2013. — 317 с.
16. Книпович М. Ф. Словарь медицинской терминологии : Латинско-украинско-русский / [И. Ф. Ерофеев, А. Л. Залкин, Г. В. Казьер и др.] ; под ред. М. Ф. Книпович. — К. : Государственное медицинское издательство УССР, 1948. — 443 с.
17. Ковтун О. Сучасна термінологія та номенклатура органічних сполук. / Ковтун О., Корнілов М., Толмачова В. — К. : «Богдан», 2008. — 176 с.
18. Компендиум 2010 – лекарственные препараты / под ред. акад. НАМН Украины, проф. В. Н. Коваленко, проф. А. П. Викторова. — Киев : Морион, 2010. — 2240 с.
19. Корж Н. Г. Из сокровищницы античной мудрости / Корж Н. Г., Луцька Ф. Й. — К.: Вища школа, 1988. — 320 с.
20. Латинська мова і основи медичної термінології : [підр. для студ. вищ. мед. навч. закл.] / [Смольська Л. Ю., Кісельова О. Г., Власенко О. Р. та ін.]. — К. : Медицина, 2008. — 360 с.
21. Машковский М. Д. Лекарственные средства. Пособие для врачей: в 2 т. / Михаил Давыдович Машковский. — [13-ое изд., новое]. — Т. 1. — Харьков : Торсинг, 1997. — 560 с.
22. Машковский М. Д. Лекарственные средства. Пособие для врачей: в 2 т. / Михаил Давыдович Машковский. — [13-ое изд., новое]. — Т. 2. — Харьков : Торсинг, 1997. — 592 с.
23. Міжнародна анатомічна номенклатура. Український стандарт. — К.: «Здоров'я», 2001 — 225 с.
24. Неттер Ф. Атлас анатомії людини / Френк Неттер; за ред. проф. Ю. Б. Чайковського; наук. перекл. з англ. А. А. Цегельського. — Львів: Вид. дім «Наутілу», 2004. — 592 с.
25. Паласюк Г. Б. Латинська мова : [підр. для студ. вищ. мед. навч. закл. III–IV рівнів акредит.] / Г. Б. Паласюк, В. В. Чолач. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. — 344 с.
26. Пішак В. П. Спадкові синдроми з основами фенотипової діагностики. Словник-довідник / В.П. Пішак, В. Ф. Мислицький, С.С. Ткачук. — Чернівці, 2010. — 606 с.
27. Светличная Е. И. Этимологический словарь латинских ботанических

- названий лекарственных растений / Е. И. Светличная, И. А. Толок. — Харьков : Гос. Изд-во НфаУ : «Золотые страницы», 2003. — 288 с.
- 28.Скрипніков М.С. *Noli posere* / Скрипніков М.С., Краковецька Г.О. — Полтава : Вид-во «Вісті», 1997. — 140 с.
- 29.Українсько-латинсько-англійський медичний енциклопедичний словник : У 4 / Укладачі: Л. І. Петрух, І. М. Головка. — Т. 1: А—Д. — К.: Знання, 2012. — 704 с.
- 30.Українсько-латинсько-англійський медичний енциклопедичний словник: У 4 томах. — Том 2: Е—Н. — К.: Знання, 2013. — 744 с.
- 31.Українсько-латинсько-англійський медичний енциклопедичний словник : у 4 т. — Т. 3. О—С / укладачі: Л. І. Петрух, І. М. Головка. — К.: ВСВ «Медицина», 2016. — 744 с.
- 32.Українсько-латинсько-англійський медичний енциклопедичний словник : у 4 т. — Т. 4. Т—Я / укладачі: Л. І. Петрух, І. М. Головка. — К.: ВСВ «Медицина», 2016. — 600 с.
- 33.Фениш Х. Карманный атлас анатомии человека на основе Международной номенклатуры / Х. Фениш; при участии В. Даубера. — Минск : Высш. шк., 1996. — 464 с.
- 34.Цимбалюк Ю. В. Латинські прислів'я і приказки. Латинские пословицы и поговорки. *Proverbia et dicta Latina* / Ю. В. Цимбалюк. — К.: Вища школа, 1990. — 436 с.
- 35.Черкасов В. Г. Міжнародна анатомічна термінологія (латинські, українські, російські та англійські еквіваленти) / Черкасов В. Г., Бобрик І. І., Гумінський Ю. Й., Ковальчук О. І. — Вінниця: Нова книга, 2010. — 392 с.
- 36.Koodziej A. *Lingua Latina medicinālis. Podręcznik dla studentów medycyny* / Anna Koodziej, Stanisław Koodziej. — Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2008. — 290 ct.
- 37.Faldrowicz W. *Lingua Latina pro usu medico* / Witold Faldrowicz, Zofia Grech-Żmijewska. — Warszawa : Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2004. — 216 s.
- 38.Rudzitis K. *Terminologia medica in duobus voluminibus* / K. Rudzitis. — V.I. — Riga: Liesma, 1973. — 1039 p; v. II — Riga: Liesma, 1977. — 866 p.

Інформаційні ресурси

<http://kniga.info/2010/03/11/grammatika-latinskogo-iazyka>
<http://graecolatini.narod.ru/r stud posl 1200.htm>
<http://www.ruslat.info/>
<http://latinlexicon.org/paradigms.php>
[http://la.wikipedia.org/wiki/Vicipaedia:Pagina prima](http://la.wikipedia.org/wiki/Vicipaedia:Pagina_prima)

Методичні рекомендації укладені доц. Сологор І.М.

Міністерство охорони здоров'я України
Українська медична стоматологічна академія

“Затверджено”
на засіданні кафедри
іноземних мов з латинською мовою
та медичною термінологією
Протокол № 1 від «30» серпня 2019 р.
Завідувач кафедри
к. пед. н., доц. Беляєва О.М.

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ АУДИТОРНОЇ ТА ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ**

Навчальна дисципліна	Латинська мова та медична термінологія
Модуль №2	Лексико-синтаксичне забезпечення розділу “Рецептура. Основи фармацевтичної термінології”. Лексичне й аналітико-синтаксичне опрацювання розділу “Основи клінічної термінології”.
Змістовий модуль №2	Клінічна термінологія.
Тема заняття	Словотвір. Латинські прийменники в ролі префіксів. Латинські числівники в ролі префіксів. Словотвір. Грецькі префікси. Грецькі числівники в ролі префіксів. Суфіксальний словотвір
Курс	I
Факультет	медичний №1
Кваліфікація	освітня «Магістр медицини» професійна «Лікар»
Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність	222 «Медицина»

1. АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ

Значна кількість ключових анатомо-гістологічних, клінічних та фармацевтичних термінів є іменниками. Засвоєння лексичного мінімуму, відмінкових закінчень, особливостей іменників грецького походження сприяє поповненню лексичного запасу, формує та розширює граматичні навички студентів відносно використання термінів.

Термінологічною базою клінічних термінів є греко - латинські еквіваленти і кінцеві терміноелементи. Для того, щоб свідомо завчить та краще запам'ятати клінічні терміни, необхідно навчитися аналізувати їх по словотворчим елементам (корінь, суфікс, префікс, основа, закінчення), вміти виявляти походження слова, розуміти значення частотних елементів.

Важливий аспект теми – префікси, які займають значне місце в побудові термінів в анатомічній, клінічній та фармацевтичній термінологіях. Афікси (префікси і суфікси) є продуктивними словотворчими елементами як у загально мовній лексичній сфері, так і у професійній, термінологічній. Знання словотворчих елементів сприяє усвідомленому продуктивному і осмисленому сприйняттю медичної термінологічної системи та довготривалому її запам'ятовуванню.

2. КОНКРЕТНІ ЦІЛІ

1. Знати латинські та грецькі префікси
2. Знати значення префіксів та їх українські відповідники
3. Вміти визначати префікси та розуміти їх значення у словосполученнях
4. За допомогою префіксів утворювати терміни із заданим значенням
5. Перекладати терміни, в тому числі й ті, які містять префікси, з латинської мови на українську та навпаки, знаходити словникову форму іменників та прикметників.

3. БАЗОВІ ЗНАННЯ, ВМІННЯ, НАВИЧКИ, НЕОБХІДНІ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ТЕМИ

Міждисциплінарна інтеграція

Назва попередніх дисциплін	Отриманні навички
1. Українська мова	Знати основні правила утворення складних термінів та утворення конструкцій “Неузгоджене означення” та “Узгоджене означення” Знати ключові анатомо-гістологічні терміни, вміти перекладати анатомо-гістологічні терміни; узгоджувати іменники з прикметниками;
2. Анатомія	

4. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДО ЗАНЯТТЯ

4.1. Перелік основних термінів параметрів, характеристик, які повинен засвоїти студент при підготовці до заняття.

Студенти повинні засвоїти значення та правопис словникових форм клінічних термінів на позначення назв захворювань, симптомів, синдромів, методів діагностики, терапії, а також діагнозів (у межах теми заняття). Знати основні греко-латинські еквіваленти іменників та кінцевих терміноелементів, які регулярно зустрічаються у назвах клінічних термінів у межах матеріалу, який вивчається.

4.2. Теоретичні питання до заняття:

7. Назвіть, які латинські та грецькі префікси є терміноутворюючими .
8. Назвіть, яким чином здійснюється переклад термінів
9. Назвіть правило складання термінів з латинських префіксів та іменників чи прикметників.
10. Назвіть, яким чином можна утворити терміни за заданими значеннями.
11. Назвіть правило перекладу термінів латинською мовою.

4.3. Практичні завдання, які виконуються на занятті:

Вправляння в:

- а) перекладі з латинської мови українською термінів-назв захворювань, симптомів, синдромів, методів діагностики, лікування, а також діагнозів;
- б) записуванні латинською мовою термінів-назв захворювань, симптомів, синдромів, методів діагностики, лікування, діагнозів.

5. ЗМІСТ ТЕМИ

1. Словотвір.
2. Латинські прийменники в ролі префіксів.
3. Латинські числівники в ролі префіксів.
4. Грецькі префікси. Грецькі числівники в ролі префіксів. Суфіксальний словотвір
5. Латино-грецькі дублетні позначення іменників II відміни чоловічого роду
6. Латино-грецькі дублетні позначення іменників II відміни середнього роду
7. Кінцеві терміноелементи II відміни
8. Клінічні терміни, які містять іменники II відміни

6. МАТЕРІАЛИ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

А. Завдання для самоконтролю:

Завдання №1. Зробіть словотвірний аналіз термінів і перекладіть їх українською мовою:

1. Myocytus. 2. Craniometria. 3. Lymphocytopenia. 4. Paediatrics. 5. Neurasthenia. 6. Colostomia. 7. Spasmophilia. 8. Typhlatonia. 9. Dactylospasmus. 10. Rhinodacryolithus. 11. Neuroblastus. 12. Gastropexia. 13. Hypnotherapy. 14. Encephalomalacia. 15. Ophthalmologus. 16. Psychiater. 17. Tonomētrum. 18. Hysterotomia. 19. Oophororrhaphy. 20. Nosologia. 21. Hypersthenuria. 22.

Syndesmologia. 23. Hemidystrophia. 24. Pharmacomania. 25. Carcinogenus. 26. Proctorrhagia.

Завдання 2. Утворіть терміни із заданим значенням :

1. hyper-	a) надмірне потовиділення
2. epi-	b) надчеревна ділянка
3. exo-	c) викликаний ззовні
4. a(n)-	d) недокрів'я
5. dys-	e) розлад живлення тканин, органів, або організму у цілому
6. para-	f) запалення навколо ниркової клітковини
7. hexa-	g) запалення навколо ниркової клітковини

В.Тестові завдання для самоконтролю:

Тест № 1

Вибрати грецькі дублетні позначення латинських іменників.

Латинські назви:

1. muscŭlus;
2. intestĭnum;
3. calcŭlus;
4. labium;
5. utĕrus;
6. nasus.

Грецькі дублетні позначення:

- a) metra;
- b) cheilos;
- c) rhis;
- d) hystera;
- e) lithos;
- f) enteron;
- g) mys.

Тест №2

Вибрати грецькі дублетні позначення латинських іменників.

Латинські назви:

1. caecum;
2. ocŭlus;
3. rectum;
4. intestĭnum;
5. nervus;
6. medĭcus;
7. digĭtus.

Грецькі дублетні позначення:

- a) neuron;
- b) dactylos;
- c) iater;
- d) ophthalmos;
- e) typhlon;
- f) enteron.

Тест № 3

Вибрати грецькі дублетні позначення латинських іменників.

Латинські назви:

1. medicamentum;
2. umbilĭcus;
3. ligamentum;
4. crassum;

Грецькі дублетні позначення:

- a) syndesmos;
- b) oophoron;
- c) encephalon;
- d) pharmacon;

5. caecum;
6. ovarium;

- e) colon;
f) omphalos;
g) typhlon.

ЛІТЕРАТУРА

I. Основна:

1. Краковецька Г. О. Латинська мова. Рецепттура. Клінічна термінологія: [підруч. для студ. вищ. закл. освіти III–IV рівнів акредит.] / Г. О. Краковецька, В. М. Бобирьов, О. М. Беляєва. — К.: Здоров'я, 1999. — 360 с.
2. Беляєва О. М. Латинська мова з основами рецепттури і клінічної термінології: [навч. посібн. для студ. вищ. мед. навч. закл.] / О. Беляєва, І. Сологор. — К.: ВСВ «Медицина», 2011. — 256 с.

II. Додаткова:

1. Беляєва О. М. Латинсько-український тлумачний словник клінічних термінів / О. М. Беляєва. — К.: ВСВ «Медицина», 2016. — 224 с.
2. Беляєва О. М. Латинська мова з основами рецепттури і клінічної термінології: [навч. посібн. для студ. вищ. мед. навч. закл.] / О. М. Беляєва, І. М. Сологор. — К.: ВСВ «Медицина», 2011. — 256 с.
3. Латинська мова та основи медичної термінології: підручник / Л.Ю. Смольська, П.А. Содомора, Д.Г. Шега та ін.; за ред. Л.Ю. Смольської. — 4-е вид. — К.: ВСВ «Медицина», 2019. — 472 с.
4. Латинська мова та основи медичної термінології: підручник / Л.Ю. Смольська, П.А. Содомора, Д.Г. Шега та ін.; за ред. Л.Ю. Смольської. — 3-є вид., переробл. і допов. — К.: ВСВ «Медицина», 2016. — 472 с.
5. ВЕЧНЫЕ СЛОВА = AETERNA DISTA: Восьмизычный словарь фразеологических эквивалентов / Н. А. Гончарова [и др.]; под. ред. Н.А. Гончаровой. — Минск: Белорусс. ассоц. «Конкурс», 2012. — 272 с.
6. Гиро П. Частная и общественная жизнь римлян / П. Гиро. — СПб.: «Алетейя», 1995. — 598 с.
7. Вольфсон С. И. Латинско-русский медицинский словарь / С. И. Вольфсон. — [2-е изд.]. — М.: Медгиз, 1957. — 422 с.
8. Дворецкий И. Х. Латинско-русский словарь / И. Х. Дворецкий. — [2-е изд., перераб. и доп.]. — М.: Русский язык, 1976. — 596 с.
9. Екстемпоральні прописи для терапії дерматологічних захворювань: навч. посіб. для студентів медичних та фармацевтичних вузів / Половко Н. П., Вишневська Л. І., Ковальова Т. М. [та ін.]; за ред. Н. П. Половко. — Х.: Вид-во НФаУ, 2017. — 97 с.
10. Ілюстрований медичний словник Дорланда: у двох томах / [головн. ред. Джуль Павло, Зіменковський Борис]. — [укр. перекл. 29-го американського вид.]. — Львів: Видавнич. дім «НАУТІЛУС», 2003. — Т. 1. — 2003. — С. 1—1354.
11. Ілюстрований медичний словник Дорланда: у двох томах / [головн. ред.

- Джунь Павло, Зіменковський Борис]. — [укр. перекл. 29-го американського вид.]. — Львів: Видавнич. дім «НАУТІЛУС», 2003. — Т. 2. — 2003. — С. 1355—2688.
12. Закалюжний М. М. Посібник з анатомічної і клінічної термінології / М. М. Закалюжний, М. А. Андрейчин. — К.: Здоров'я, 1993. — 224 с.
 13. Закалюжний М. М. Латинська мова і основи медичної термінології : [підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредит.] / М. М. Закалюжний, Г. Б. Паласюк. — Тернопіль : Укрмедкнига, 2004. — 424 с.
 14. Казаченок Т. Г. Фармацевтический словарь: Латинско-русский. Русско-латинский / Т. Г. Казаченок. — [2-е изд., доп.]. — Минск: Высшая школа, 1991. — 624 с.
 15. Киселева Е. Г. Практикум по латинскому языку и медицинской терминологии / Киселева Е. Г., Бражук Ю. Б., Лехницкая С. И. — К.: Книга-плюс, 2013. — 317 с.
 16. Книпович М. Ф. Словарь медицинской терминологии : Латинско-украинско-русский / [И. Ф. Ерофеев, А. Л. Залкин, Г. В. Казьер и др.] ; под ред. М. Ф. Книпович. — К. : Государственное медицинское издательство УССР, 1948. — 443 с.
 17. Ковтун О. Сучасна термінологія та номенклатура органічних сполук. / Ковтун О., Корнілов М., Толмачова В. — К. : «Богдан», 2008. — 176 с.
 18. Компендиум 2010 – лекарственные препараты / под ред. акад. НАМН Украины, проф. В. Н. Коваленко, проф. А. П. Викторова. — Киев : Морион, 2010. — 2240 с.
 19. Корж Н. Г. Из сокровищ античной мудрости / Корж Н. Г., Луцька Ф. Й. — К.: Вища школа, 1988. — 320 с.
 20. Латинська мова і основи медичної термінології : [підр. для студ. вищ. мед. навч. закл.] / [Смольська Л. Ю., Кісельова О. Г., Власенко О. Р. та ін.]. — К. : Медицина, 2008. — 360 с.
 21. Машковский М. Д. Лекарственные средства. Пособие для врачей: в 2 т. / Михаил Давыдович Машковский. — [13-ое изд., новое]. — Т. 1. — Харьков : Торсинг, 1997. — 560 с.
 22. Машковский М. Д. Лекарственные средства. Пособие для врачей: в 2 т. / Михаил Давыдович Машковский. — [13-ое изд., новое]. — Т. 2. — Харьков : Торсинг, 1997. — 592 с.
 23. Міжнародна анатомічна номенклатура. Український стандарт. — К.: «Здоров'я», 2001 — 225 с.
 24. Неттер Ф. Атлас анатомії людини / Френк Неттер; за ред. проф. Ю. Б. Чайковського; наук. перекл. з англ. А. А. Цегельського. — Львів: Вид. дім «НаутілуС», 2004. — 592 с.
 25. Паласюк Г. Б. Латинська мова : [підр. для студ. вищ. мед. навч. закл. III–IV рівнів акредит.] / Г. Б. Паласюк, В. В. Чолач. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. — 344 с.
 26. Пішак В. П. Спадкові синдроми з основами фенотипової діагностики.

- Словник-довідник / В.П. Пішак, В. Ф. Мислицький, С.С. Ткачук. — Чернівці, 2010. — 606 с.
- 27.Светличная Е. И. Этимологический словарь латинских ботанических названий лекарственных растений / Е. И. Светличная, И. А. Толок. — Харьков : Гос. Изд-во НфаУ : «Золотые страницы», 2003. — 288 с.
- 28.Скрипніков М.С. Noli posere / Скрипніков М.С., Краковецька Г.О. — Полтава : Вид-во «Вісті», 1997. — 140 с.
- 29.Українсько-латинсько-англійський медичний енциклопедичний словник : У 4 / Укладачі: Л. І. Петрух, І. М. Головка. — Т. 1: А—Д. — К.: Знання, 2012. — 704 с.
- 30.Українсько-латинсько-англійський медичний енциклопедичний словник: У 4 томах. — Том 2: Е—Н. — К.: Знання, 2013. — 744 с.
- 31.Українсько-латинсько-англійський медичний енциклопедичний словник : у 4 т. — Т. 3. О—С / укладачі: Л. І. Петрух, І. М. Головка. — К.: ВСВ «Медицина», 2016. — 744 с.
- 32.Українсько-латинсько-англійський медичний енциклопедичний словник : у 4 т. — Т. 4. Т—Я / укладачі: Л. І. Петрух, І. М. Головка. — К.: ВСВ «Медицина», 2016. — 600 с.
- 33.Фениш Х. Карманный атлас анатомии человека на основе Международной номенклатуры / Х. Фениш; при участии В. Даубера. — Минск : Высш. шк., 1996. — 464 с.
- 34.Цимбалюк Ю. В. Латинські прислів'я і приказки. Латинские пословицы и поговорки. Proverbia et dicta Latina / Ю. В. Цимбалюк. — К.: Вища школа, 1990. — 436 с.
- 35.Черкасов В. Г. Міжнародна анатомічна термінологія (латинські, українські, російські та англійські еквіваленти) / Черкасов В. Г., Бобрик І. І., Гумінський Ю. Й., Ковальчук О. І. — Вінниця: Нова книга, 2010. — 392 с.
- 36.Koodziej A. Lingua Latina medicinālis. Podręcznik dla studentów medycyny / Anna Koodziej, Stanisław Koodziej. — Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2008. — 290 ct.
- 37.Faldrowicz W. Lingua Latina pro usu medico / Witold Faldrowicz, Zofia Grech-Żmijewska. — Warszawa : Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2004. — 216 s.
- 38.Rudzitis K. Terminologia medica in duobus voluminibus / K. Rudzitis. — V.I. — Riga: Liesma, 1973. — 1039 p; v. II — Riga: Liesma, 1977. — 866 p.

Інформаційні ресурси

<http://kniga.info/2010/03/11/grammatika-latinskogo-iazyka>
<http://graecolatini.narod.ru/r stud posl 1200.htm>
<http://www.ruslat.info/>
<http://latinlexicon.org/paradigms.php>
http://la.wikipedia.org/wiki/Vicipaedia:Pagina_prima

Методичні рекомендації укладені доц. Сологор І.М.

Міністерство охорони здоров'я України
Українська медична стоматологічна академія

“Затверджено”
на засіданні кафедри
іноземних мов з латинською мовою
та медичною термінологією
Протокол № 1 від «30» серпня 2019 р.
Завідувач кафедри
к. пед. н., доц. Беляєва О.М.

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ АУДИТОРНОЇ ТА ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ**

Навчальна дисципліна	Латинська мова та медична термінологія
Модуль №2	Лексико-синтаксичне забезпечення розділу “Рецептура. Основи фармацевтичної термінології”. Лексичне й аналітико-синтаксичне опрацювання розділу “Основи клінічної термінології”.
Змістовий модуль №2	Клінічна термінологія.
Тема заняття	Аналіз термінів-комполітів за заданими морфемами. Частотні грецькі форманти у клінічній термінології.
Курс	I
Факультет	медичний №1
Кваліфікація	освітня «Магістр медицини» професійна «Лікар»
Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність	222 «Медицина»

1. АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ

Один з найбільш значних розділів медичної термінології — клінічна термінологія. Вона поєднує назви галузей медичної науки, симптомів, хвороб, синдромів, функціональних реакцій, рефлексів, морфологічних порушень і методів досліджень. На відміну від анатомічної термінології, яка оперує в основному латинською лексикою, основу клінічної складають слова грецького походження. Поряд зі словами суто грецького або латинського походження у клінічній термінології зустрічаються терміни-гібриди, утворені одночасно із грецьких та латинських компонентів.

Засвоєння значень окремих терміноелементів не тільки дозволяє зорієнтуватися в структурі клінічного терміна, запозиченого з класичних мов або побудованого на їх основі, оскільки терміноелементи в більшості випадків складають смислову підвалину терміна, але й сприяють збагаченню лексичного багажу, професійної мови фахівця медичного профілю.

2. КОНКРЕТНІ ЦІЛІ

Студенти повинні знати:

- а) класифікацію термінів залежно від їхньої структури;
- б) словотворчі елементи, які використовуються для утворення термінів-комполітів (у межах теми заняття);
- в) правила утворення складних та похідних термінів за допомогою словотворчих елементів;
- г) правопис термінів, які зустрічаються у межах лексичного матеріалу на практичному занятті;
- д) префікси (латинські та грецькі), які беруть участь в утворенні похідних термінів.

Студенти повинні вміти грамотно записувати клінічні терміни-комполіти, вміти утворювати їх за заданими морфемами та самостійно здійснювати словотвірний аналіз клінічних термінів.

3. БАЗОВІ ЗНАННЯ, ВМІННЯ, НАВИЧКИ, НЕОБХІДНІ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ТЕМИ

3.1. Міжпредметна інтеграція:

Наступні дисципліни (забезпечувані)	Знати	Вміти
хірургія, терапія, гінекологія, педіатрія, нервові хвороби та ін.	ключові клінічні терміни; основні правила побудови термінів; правопис клінічних термінів(у межах лексичного матеріалу)	1. утворювати клінічні терміни-комполіти за заданим значенням; 2. правильно перекладати їх латинською мовою.

3.2. Внутрішньо- предметна інтеграція

	Знати	Вміти
Зв'язок із попередніми темами: „Поняття “клінічний термін”. Види клінічних термінів. Структура термінів-комполітів латинською та українською мовою.”; „Словотвір. Латинські прийменники в ролі префіксів.” „Грецькі префікси. Аналіз термінів-комполітів...”	1. попередні відомості про систему латинських іменників та прикметників, які використовуються у клінічній термінології; 2. словникові форми клінічних термінів; 3. правила утворення складних термінів за допомогою з'єднувальних голосних; 4. особливості написання окремих терміноелементів залежно від їх позиції у складі терміна;	На новому лексичному матеріалі: 1. утворювати клінічні терміни шляхом поєднання словотворчих елементів; 2. правильно перекладати ;
Зв'язок із наступними темами: „Утворення термінів назв хвороб запального, неzapального та пухлинного характеру.” „Переклад латинською мовою деяких діагнозів медицини...”	5. правила перекладу клінічних термінів	3. проводити словотвірний аналіз складних термінів;

4. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДО ЗАНЯТТЯ

4.1. Перелік основних термінів параметрів, характеристик, які повинен засвоїти студент при підготовці до заняття

Студенти повинні засвоїти значення та правопис словникових форм клінічних термінів на позначення назв захворювань, симптомів, синдромів, методів діагностики, терапії, а також діагнозів (у межах теми заняття). Знати основні греко-латинські еквіваленти іменників та кінцевих терміноелементів, які

регулярно зустрічаються у назвах клінічних термінів у межах матеріалу, який вивчається.

4.2. Теоретичні питання до заняття:

1. Як класифікуються терміни залежно від структури?
2. Що таке терміни-композити?
3. Що таке похідні терміни?
4. Що визначає значення терміна?

4.3. Практичні завдання, які виконуються на занятті:

Вправляння в:

- а) перекладі з латинської мови українською термінів-назв захворювань, симптомів, синдромів, методів діагностики, лікування, а також діагнозів;
- б) записуванні латинською мовою термінів-назв захворювань, симптомів, синдромів, методів діагностики, лікування, діагнозів.

5. ЗМІСТ ТЕМИ

1. Аналіз термінів-композитів за заданими морфемами.
2. Латино-грецькі дублетні позначення прикметників I групи.
3. Латино-грецькі еквіваленти прикметників II групи.
4. Кінцеві терміноелементи
5. Клінічні терміни, які містять іменники прикметники I та II групи.

6. МАТЕРІАЛИ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

Тестові завдання для самоконтролю:

Тест № 1

Вибрати дублетні позначення прикметників

Латинські назви:

1. ruber, bra, brum;
2. spurius, a, um;
3. pius, a, um
4. crassus, a, um;
5. magnus, a, um;
6. albus, a, um;
7. rectus, a, um.

Грецькі дублетні позначення:

- a) megas;
- b) pachys;
- c) leucos;
- d) macros;
- e) orthós;
- f) leptos;
- g) pseudos;
- h) erythros.

Тест № 2

Латинські назви:

1. multus, a, um;
2. griseus, a, um;
3. siccus, a, um;
4. parvus, a, um;

Грецькі дублетні позначення:

- a) xeros;
- b) oligos;
- c) stenos;
- d) polys;

5. durus, a, um;
6. alter, ěra, ěrum;
7. angustus, a, um.

- e) scleros;
f) allos;
g) polis;
h) micros.

Тест № 3

Вибрати грецькі дублетні позначення латинських прикметників.

Латинські назви:

1. omnis, e;
2. celer, ěris, ěre;
3. virĭdis, e;
4. impar, ěris.

Грецькі дублетні позначення:

- a) chloros;
b) anisos;
c) pan;
d) tachys;
e) malacos.

Тест № 4

Доповніть термін

- 1) ...cele (несправжня грижа);
2) ... phalangia (короткі фаланги);
3) ... trophia (недостатнє живлення);
4) ...pepsia (уповільнене травлення);
5) ...cheilia (надмірно малі губи).

Варіанти відповіді:

- a) brachy-;
b) brady-;
c) pseudo-;
d) megal-;
e) micro-;
f) oligo-.

ЛІТЕРАТУРА

I. Основна:

1. Краковецька Г. О. Латинська мова. Рецептурса. Клінічна термінологія: [підруч. для студ. вищ. закл. освіти III–IV рівнів акредит.] / Г. О. Краковецька, В. М. Бобирьов, О. М. Бєляєва. — К.: Здоров'я, 1999. — 360 с.
2. Бєляєва О. М. Латинська мова з основами рецептури і клінічної термінології : [навч. посібн. для студ. вищ. мед. навч. закл.] / О. Бєляєва, І. Сологор. — К.: ВСВ «Медицина», 2011. — 256 с.

II. Додаткова:

1. Бєляєва О. М. Латинсько-український тлумачний словник клінічних термінів / О. М. Бєляєва. — К.: ВСВ «Медицина», 2016. — 224 с.
2. Бєляєва О. М. Латинська мова з основами рецептури і клінічної термінології: [навч. посібн. для студ. вищ. мед. навч. закл.] / О. М. Бєляєва, І. М. Сологор. — К. : ВСВ «Медицина», 2011. — 256 с.

3. Латинська мова та основи медичної термінології : підручник / Л.Ю. Смольська, П.А. Содомора, Д.Г. Шега та ін. ; за ред.. Л.Ю. Смольської. — 4-е вид. — К. : ВСВ «Медицина», 2019. — 472 с.
4. Латинська мова та основи медичної термінології: підручник / Л.Ю. Смольська, П.А. Содомора, Д.Г. Шега та ін.; за ред. Л.Ю. Смольської. — 3-є вид., переробл. і допов. — К.: ВСВ «Медицина», 2016. — 472 с.
5. ВЕЧНЫЕ СЛОВА = AETERNA DISTA: Восьмизычный словарь фразеологических эквивалентов / Н. А. Гончарова [и др.]; под. ред. Н.А. Гончаровой. — Минск : Белорусс. ассоц. «Конкурс», 2012. — 272 с.
6. Гиро П. Частная и общественная жизнь римлян / П. Гиро. — СПб. : «Алетейя», 1995. — 598 с.
7. Вольфсон С. И. Латинско-русский медицинский словарь / С. И. Вольфсон. — [2-е изд.]. — М.: Медгиз, 1957. — 422 с.
8. Дворецкий И. Х. Латинско-русский словарь / И. Х. Дворецкий. — [2-е изд., перераб. и доп.]. — М.: Русский язык, 1976. — 596 с.
9. Екстемпоральні прописи для терапії дерматологічних захворювань : навч. посіб. для студентів медичних та фармацевтичних вузів / Половко Н. П., Вишневська Л. І., Ковальова Т. М. [та ін.]. ; за ред. Н. П. Половко. — Х.: Вид-во НФаУ, 2017. — 97 с.
10. Ілюстрований медичний словник Дорланда: у двох томах / [головн. ред. Джуль Павло, Зіменковський Борис]. — [укр. перекл. 29-го американського вид.]. — Львів : Видавнич. дім «НАУТІЛУС», 2003. — Т. 1. — 2003. — С. 1—1354.
11. Ілюстрований медичний словник Дорланда: у двох томах / [головн. ред. Джуль Павло, Зіменковський Борис]. — [укр. перекл. 29-го американського вид.]. — Львів: Видавнич. дім «НАУТІЛУС», 2003. — Т. 2. — 2003. — С. 1355—2688.
12. Закалюжний М. М. Посібник з анатомічної і клінічної термінології / М. М. Закалюжний, М. А. Андрейчин. — К.: Здоров'я, 1993. — 224 с.
13. Закалюжний М. М. Латинська мова і основи медичної термінології : [підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредит.] / М. М. Закалюжний, Г. Б. Паласюк. — Тернопіль : Укрмедкнига, 2004. — 424 с.
14. Казаченок Т. Г. Фармацевтический словарь: Латинско-русский. Русско-латинский / Т. Г. Казаченок. — [2-е изд., доп.]. — Минск: Высшая школа, 1991. — 624 с.
15. Киселева Е. Г. Практикум по латинскому языку и медицинской терминологии / Киселева Е. Г., Бражук Ю. Б., Лехницкая С. И. — К.: Книга-плюс, 2013. — 317 с.
16. Книпович М. Ф. Словарь медицинской терминологии : Латинско-украинско-русский / [И. Ф. Ерофеев, А. Л. Залкин, Г. В. Казьер и др.] ; под ред. М. Ф. Книпович. — К. : Государственное медицинское издательство УССР, 1948. — 443 с.

- 17.Ковтун О. Сучасна термінологія та номенклатура органічних сполук. / Ковтун О., Корнілов М., Толмачова В. – К. : «Богдан», 2008. – 176 с.
- 18.Компендиум 2010 – лекарственные препараты / под ред акад. НАМН Украины, проф. В. Н. Коваленко, проф. А. П. Викторова. – Киев : Морион, 2010. – 2240 с.
- 19.Корж Н. Г. Із скарбниці античної мудрості / Корж Н. Г., Луцька Ф. Й. – К.: Вища школа, 1988. – 320 с.
- 20.Латинська мова і основи медичної термінології : [підр. для студ. вищ. мед. навч. закл.] / [Смольська Л. Ю., Кісельова О. Г., Власенко О. Р. та ін.]. — К. : Медицина, 2008. — 360 с.
- 21.Машковский М. Д. Лекарственные средства. Пособие для врачей: в 2 т. / Михаил Давыдович Машковский. — [13-ое изд., новое]. — Т. 1. — Харьков : Торсинг, 1997. — 560 с.
- 22.Машковский М. Д. Лекарственные средства. Пособие для врачей: в 2 т. / Михаил Давыдович Машковский. — [13-ое изд., новое]. — Т. 2. — Харьков : Торсинг, 1997. — 592 с.
- 23.Міжнародна анатомічна номенклатура. Український стандарт. – К.: «Здоров'я», 2001 – 225 с.
- 24.Неттер Ф. Атлас анатомії людини / Френк Неттер; за ред. проф. Ю. Б. Чайковського; наук. перекл. з англ. А. А. Цегельського. — Львів: Вид. дім «Наутілус», 2004. — 592 с.
- 25.Паласюк Г. Б. Латинська мова : [підр. для студ. вищ. мед. навч. закл. III–IV рівнів акредит.] / Г. Б. Паласюк, В. В. Чолач. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. — 344 с.
- 26.Пішак В. П. Спадкові синдроми з основами фенотипової діагностики. Словник-довідник / В.П. Пішак, В. Ф. Мислицький, С.С. Ткачук. — Чернівці, 2010. — 606 с.
- 27.Светличная Е. И. Этимологический словарь латинских ботанических названий лекарственных растений / Е. И. Светличная, И. А. Толок. — Харьков : Гос. Изд-во НфаУ : «Золотые страницы», 2003. — 288 с.
- 28.Скрипніков М.С. Noli posere / Скрипніков М.С., Краковецька Г.О. — Полтава : Вид-во «Вісті», 1997. — 140 с.
- 29.Українсько-латинсько-англійський медичний енциклопедичний словник : У 4 / Укладачі: Л. І. Петрух, І. М. Головка. — Т. 1: А—Д. — К.: Знання, 2012. — 704 с.
- 30.Українсько-латинсько-англійський медичний енциклопедичний словник: У 4 томах. — Том 2: Е–Н. — К.: Знання, 2013. — 744 с.
- 31.Українсько-латинсько-англійський медичний енциклопедичний словник : у 4 т. — Т. 3. О–С / укладачі: Л. І. Петрух, І. М. Головка. — К.: ВСВ «Медицина», 2016. — 744 с.
- 32.Українсько-латинсько-англійський медичний енциклопедичний словник : у 4 т. — Т. 4. Т–Я / укладачі: Л. І. Петрух, І. М. Головка. — К.: ВСВ «Медицина», 2016. — 600 с.
- 33.Фениш Х. Карманный атлас анатомии человека на основе

- Международной номенклатуры / Х. Фениш; при участии В. Даубера. — Минск : Высш. шк., 1996. — 464 с.
34. Цимбалюк Ю. В. Латинські прислів'я і приказки. Латинские пословицы и поговорки. *Proverbia et dicta Latina* / Ю. В. Цимбалюк. — К.: Вища школа, 1990. — 436 с.
35. Черкасов В. Г. Міжнародна анатомічна термінологія (латинські, українські, російські та англійські еквіваленти) / Черкасов В. Г., Бобрик І. І., Гумінський Ю. Й., Ковальчук О. І. — Вінниця: Нова книга, 2010. — 392 с.
36. Koodziej A. *Lingua Latina medicinālis. Podręcznik dla studentów medycyny* / Anna Koodziej, Stanisław Koodziej. — Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2008. — 290 str.
37. Faldrowicz W. *Lingua Latina pro usu medico* / Witold Faldrowicz, Zofia Grech-Żmijewska. — Warszawa : Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2004. — 216 s.
38. Rudzitis K. *Terminologia medica in duobus voluminibus* / K. Rudzitis. — V.I. — Riga: Liesma, 1973. — 1039 p; v. II — Riga: Liesma, 1977. — 866 p.

Інформаційні ресурси

<http://kniga.info/2010/03/11/grammatika-latinskogo-iazyka>
<http://graecolatini.narod.ru/r/stud/posl1200.htm>
<http://www.ruslat.info/>
<http://latinlexicon.org/paradigms.php>
[http://la.wikipedia.org/wiki/Vicipaedia:Pagina prima](http://la.wikipedia.org/wiki/Vicipaedia:Pagina_prima)

Методичні вказівки укладені доц. Сологор І.М.

Міністерство охорони здоров'я України
Українська медична стоматологічна академія

“Затверджено”
на засіданні кафедри
іноземних мов з латинською мовою
та медичною термінологією
Протокол № 1 від «30» серпня 2019 р.
Завідувач кафедри
к. пед. н., доц. Беляєва О.М.

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ АУДИТОРНОЇ ТА ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ**

Навчальна дисципліна	Латинська мова та медична термінологія
Модуль №2	Лексико-синтаксичне забезпечення розділу “Рецептура. Основи фармацевтичної термінології”. Лексичне й аналітико-синтаксичне опрацювання розділу “Основи клінічної термінології”.
Змістовий модуль №2	Клінічна термінологія.
Тема заняття	Аналіз термінів-комполітів за заданими морфемами у терапії та діагностиці. Кінцеві терміноелементи.
Курс	I
Факультет	медичний №1
Кваліфікація	освітня «Магістр медицини» професійна «Лікар»
Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність	222 «Медицина»

1. АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ

Один з найбільш значних розділів медичної термінології — клінічна термінологія. Вона поєднує назви галузей медичної науки, симптомів, хвороб, синдромів, функціональних реакцій, рефлексів, морфологічних порушень і методів досліджень. На відміну від анатомічної термінології, яка оперує в основному латинською лексикою, основу клінічної складають слова грецького походження. Поряд зі словами суто грецького або латинського походження у клінічній термінології зустрічаються терміни-гібриди, утворені одночасно із грецьких та латинських компонентів.

Засвоєння значень окремих терміноелементів не тільки дозволяє зорієнтуватися в структурі клінічного терміна, запозиченого з класичних мов або побудованого на їх основі, оскільки терміноелементи в більшості випадків складають смислову підвалину терміна, але й сприяють збагаченню лексичного багажу, професійної мови фахівця медичного профілю.

2. КОНКРЕТНІ ЦІЛІ

Студенти повинні знати:

- а) класифікацію термінів залежно від їхньої структури;
- б) словотворчі елементи, які використовуються для утворення термінів-комполітів (у межах теми заняття);
- в) правила утворення складних та похідних термінів за допомогою словотворчих елементів;
- г) правопис термінів, які зустрічаються у межах лексичного матеріалу на практичному занятті;
- д) префікси (латинські та грецькі), які беруть участь в утворенні похідних термінів.

Студенти повинні вміти грамотно записувати клінічні терміни-комполіти, вміти утворювати їх за заданими морфемами та самостійно здійснювати словотвірний аналіз клінічних термінів.

3. БАЗОВІ ЗНАННЯ, ВМІННЯ, НАВИЧКИ, НЕОБХІДНІ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ТЕМИ

3.1. Міжпредметна інтеграція:

Наступні дисципліни (забезпечувані)	Знати	Вміти
хірургія, терапія, гінекологія, педіатрія, нервові хвороби та ін.	ключові клінічні терміни; основні правила побудови термінів; правопис клінічних термінів(у межах лексичного матеріалу)	1. утворювати клінічні терміни-комполіти за заданим значенням; 2. правильно перекладати їх латинською мовою.

3.2. Внутрішньо- предметна інтеграція

	Знати	Вміти
Зв'язок із попередніми темами: „Поняття “клінічний термін”. Види клінічних термінів. Структура термінів-комполітів латинською та українською мовою.”; „Словотвір. Латинські прийменники в ролі префіксів.” „Грецькі префікси. Аналіз термінів-комполітів...””;	1. попередні відомості про систему латинських іменників та прикметників, які використовуються у клінічній термінології; 2. словникові форми клінічних термінів; 3. правила утворення складних термінів за допомогою з'єднувальних голосних; 4. особливості написання окремих терміноелементів залежно від їх позиції у складі терміна;	На новому лексичному матеріалі: 1. утворювати клінічні терміни шляхом поєднання словотвірних елементів; 2. правильно перекладати ;
Зв'язок із наступними темами: „Утворення термінів назв хвороб запального, незапального та пухлинного характеру.” „Переклад латинською мовою деяких діагнозів медицини...” ”	5. правила перекладу клінічних термінів	3. проводити словотвірний аналіз складних термінів;

4. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДО ЗАНЯТТЯ

4.1. Перелік основних термінів параметрів, характеристик, які повинен засвоїти студент при підготовці до заняття.

Студенти повинні засвоїти значення та правопис словникових форм клінічних термінів на позначення назв захворювань, симптомів, синдромів, методів діагностики, терапії, а також діагнозів (у межах теми заняття). Знати основні греко-латинські еквіваленти іменників та кінцевих терміноелементів, які регулярно зустрічаються у назвах клінічних термінів у межах матеріалу, який вивчається.

4.2. Теоретичні питання до заняття:

1. Як класифікуються терміни залежно від структури?
2. Що таке терміни-композиції?
3. Що таке похідні терміни?
4. Що визначає значення терміна?

а. Практичні завдання, які виконуються на занятті:

Вправляння в:

- а) перекладі з латинської мови українською термінів-назв захворювань, симптомів, синдромів, методів діагностики, лікування, а також діагнозів;
- б) записуванні латинською мовою термінів-назв захворювань, симптомів, синдромів, методів діагностики, лікування, діагнозів.

5. ЗМІСТ ТЕМИ

1. Аналіз термінів-композицій за заданими морфемами.
2. Латино-грецькі дублетні позначення іменників III відміни чоловічого роду
3. Латино-грецькі дублетні позначення іменників III відміни жіночого роду
4. Кінцеві терміноелементи III відміни.
5. Клінічні терміни, які містять іменники III відміни (чоловічого та жіночого роду).

6. МАТЕРІАЛИ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

Тестові завдання для самоконтролю:

Завдання № 1

Вибрати дублетні позначення іменників III відміни.

Латинські назви:

1. venter;
2. carbo;
3. pes;
4. homo;
5. dolor.

Грецькі дублетні позначення:

- a) ácron;
- b) álgos;
- c) anthropos;
- d) pus;
- e) gaster;
- f) anthrax.

Завдання № 2

Вибрати грецькі дублетні позначення латинських іменників III відміни.

Латинські назви:

1. cutis;
2. caro;
3. faeces;
4. articulatio.

Грецькі дублетні позначення:

- a) copros;
- b) sarx;
- c) arthron;
- d) derma;
- e) chondros.

Завдання № 3

Зазначте грецький терміноелемент, який відповідає латинському іменнику «sudor»

- Варіанти відповіді:**
- a) hist- ;
 - b) hydr-;
 - c) hygr- ;
 - d) hidr-;
 - e) hyster-.

Завдання № 4

Зазначити, який кінцевий терміоелемент має значення «розщеплення, розколина»

- Варіанти відповіді:**
- a) -ectasis;
 - b) -ptosis;
 - c) -lysis;
 - d) -schisis;
 - e) -stasis.

ЛІТЕРАТУРА

I. Основна:

1. Краковецька Г. О. Латинська мова. Рецептурса. Клінічна термінологія: [підруч. для студ. вищ. закл. освіти III–IV рівнів акредит.] / Г. О. Краковецька, В. М. Бобирьов, О. М. Беляєва. — К.: Здоров'я, 1999. — 360 с.
2. Беляєва О. М. Латинська мова з основами рецептури і клінічної термінології: [навч. посібн. для студ. вищ. мед. навч. закл.] / О. Беляєва, І. Сологор. — К.: ВСВ «Медицина», 2011. — 256 с.

II. Додаткова:

1. Беляєва О. М. Латинсько-український тлумачний словник клінічних термінів / О. М. Беляєва. — К.: ВСВ «Медицина», 2016. — 224 с.
2. Беляєва О. М. Латинська мова з основами рецептури і клінічної термінології: [навч. посібн. для студ. вищ. мед. навч. закл.] / О. М. Беляєва, І. М. Сологор. — К.: ВСВ «Медицина», 2011. — 256 с.
3. Латинська мова та основи медичної термінології: підручник / Л.Ю. Смольська, П.А. Содомора, Д.Г. Шега та ін.; за ред. Л.Ю. Смольської. — 4-е вид. — К.: ВСВ «Медицина», 2019. — 472 с.
4. Латинська мова та основи медичної термінології: підручник / Л.Ю. Смольська, П.А. Содомора, Д.Г. Шега та ін.; за ред. Л.Ю. Смольської. — 3-є вид., переробл. і допов. — К.: ВСВ «Медицина», 2016. — 472 с.
5. ВЕЧНЫЕ СЛОВА = AETERNA DISTA: Восьмязычный словарь фразеологических эквивалентов / Н. А. Гончарова [и др.]; под. ред. Н.А. Гончаровой. — Минск: Белорусс. ассоц. «Конкурс», 2012. — 272 с.
6. Гиро П. Частная и общественная жизнь римлян / П. Гиро. — СПб.: «Алетейя», 1995. — 598 с.
7. Вольфсон С. И. Латинско-русский медицинский словарь / С. И. Вольфсон. — [2-е изд.]. — М.: Медгиз, 1957. — 422 с.

8. Дворецкий И. Х. Латинско-русский словарь / И. Х. Дворецкий. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – М.: Русский язык, 1976. – 596 с.
9. Екстемпоральні прописи для терапії дерматологічних захворювань : навч. посіб. для студентів медичних та фармацевтичних вузів / Половко Н. П., Вишневська Л. І., Ковальова Т. М. [та ін.]; за ред. Н. П. Половко. – Х.: Вид-во НФаУ, 2017. – 97 с.
10. Ілюстрований медичний словник Дорланда: у двох томах / [головн. ред. Джуль Павло, Зіменковський Борис]. — [укр. перекл. 29-го американського. вид.]. — Львів : Видавнич. дім «НАУТІЛУС», 2003. — Т. 1. — 2003. — С. 1—1354.
11. Ілюстрований медичний словник Дорланда: у двох томах / [головн. ред. Джуль Павло, Зіменковський Борис]. — [укр. перекл. 29-го американського. вид.]. — Львів: Видавнич. дім «НАУТІЛУС», 2003. — Т. 2. — 2003. — С. 1355—2688.
12. Закалюжний М. М. Посібник з анатомічної і клінічної термінології / М. М. Закалюжний, М. А. Андрейчин. — К.: Здоров'я, 1993. — 224 с.
13. Закалюжний М. М. Латинська мова і основи медичної термінології : [підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредит.] / М. М. Закалюжний, Г. Б. Паласюк. — Тернопіль : Укрмедкнига, 2004. — 424 с.
14. Казаченок Т. Г. Фармацевтический словарь: Латинско-русский. Русско-латинский / Т. Г. Казаченок. – [2-е изд., доп.]. – Минск: Высшая школа, 1991. – 624 с.
15. Киселева Е. Г. Практикум по латинскому языку и медицинской терминологии / Киселева Е. Г., Бражук Ю. Б., Лехницкая С. И. – К.: Книга-плюс, 2013. – 317 с.
16. Книпович М. Ф. Словарь медицинской терминологии : Латинско-украинско-русский / [И. Ф. Ерофеев, А. Л. Залкин, Г. В. Казьер и др.] ; под ред. М. Ф. Книпович. — К. : Государственное медицинское издательство УССР, 1948. — 443 с.
17. Ковтун О. Сучасна термінологія та номенклатура органічних сполук. / Ковтун О., Корнілов М., Толмачова В. – К. : «Богдан», 2008. – 176 с.
18. Компендиум 2010 – лекарственные препараты / под ред акад. НАМН Украины, проф. В. Н. Коваленко, проф. А. П. Викторова. – Киев : Морион, 2010. – 2240 с.
19. Корж Н. Г. Из скарбниці античної мудрості / Корж Н. Г., Луцька Ф. Й. – К.: Вища школа, 1988. – 320 с.
20. Латинська мова і основи медичної термінології : [підр. для студ. вищ. мед. навч. закл.] / [Смольська Л. Ю., Кісельова О. Г., Власенко О. Р. та ін.]. — К. : Медицина, 2008. — 360 с.
21. Машковский М. Д. Лекарственные средства. Пособие для врачей: в 2 т. / Михаил Давыдович Машковский. — [13-ое изд., новое]. — Т. 1. — Харьков : Торсинг, 1997. — 560 с.

22. Машковский М. Д. Лекарственные средства. Пособие для врачей: в 2 т. / Михаил Давыдович Машковский. — [13-ое изд., новое]. — Т. 2. — Харьков : Торсинг, 1997. — 592 с.
23. Міжнародна анатомічна номенклатура. Український стандарт. — К.: «Здоров'я», 2001 — 225 с.
24. Неттер Ф. Атлас анатомії людини / Френк Неттер; за ред. проф. Ю. Б. Чайковського; наук. перекл. з англ. А. А. Цегельського. — Львів: Вид. дім «Наутікус», 2004. — 592 с.
25. Паласюк Г. Б. Латинська мова : [підр. для студ. вищ. мед. навч. закл. III–IV рівнів акредит.] / Г. Б. Паласюк, В. В. Чолач. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. — 344 с.
26. Пішак В. П. Спадкові синдроми з основами фенотипової діагностики. Словник-довідник / В.П. Пішак, В. Ф. Мислицький, С.С. Ткачук. — Чернівці, 2010. — 606 с.
27. Светличная Е. И. Этимологический словарь латинских ботанических названий лекарственных растений / Е. И. Светличная, И. А. Толок. — Харьков : Гос. Изд-во НфаУ : «Золотые страницы», 2003. — 288 с.
28. Скрипніков М.С. Noli посере / Скрипніков М.С., Краковецька Г.О. — Полтава : Вид-во «Вісті», 1997. — 140 с.
29. Українсько-латинсько-англійський медичний енциклопедичний словник : У 4 / Укладачі: Л. І. Петрух, І. М. Головка. — Т. 1: А—Д. — К.: Знання, 2012. — 704 с.
30. Українсько-латинсько-англійський медичний енциклопедичний словник: У 4 томах. — Том 2: Е—Н. — К.: Знання, 2013. — 744 с.
31. Українсько-латинсько-англійський медичний енциклопедичний словник : у 4 т. — Т. 3. О—С / укладачі: Л. І. Петрух, І. М. Головка. — К.: ВСВ «Медицина», 2016. — 744 с.
32. Українсько-латинсько-англійський медичний енциклопедичний словник : у 4 т. — Т. 4. Т—Я / укладачі: Л. І. Петрух, І. М. Головка. — К.: ВСВ «Медицина», 2016. — 600 с.
33. Фениш Х. Карманный атлас анатомии человека на основе Международной номенклатуры / Х. Фениш; при участии В. Даубера. — Минск : Высш. шк., 1996. — 464 с.
34. Цимбалюк Ю. В. Латинські прислів'я і приказки. Латинские пословицы и поговорки. Proverbia et dicta Latina / Ю. В. Цимбалюк. — К.: Вища школа, 1990. — 436 с.
35. Черкасов В. Г. Міжнародна анатомічна термінологія (латинські, українські, російські та англійські еквіваленти) / Черкасов В. Г., Бобрик І. І., Гумінський Ю. Й., Ковальчук О. І. — Вінниця: Нова книга, 2010. — 392 с.
36. Koodziej A. Lingua Latina medicinālis. Podręcznik dla studentów medycyny / Anna Koodziej, Stanisław Koodziej. — Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2008. — 290 ct.

- 37.Faldrowicz W. Lingua Latina pro usu medico / Witold Faldrowicz, Zofia Grech-Żmijewska. — Warszawa : Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2004. — 216 s.
- 38.Rudzitis K. Terminologia medica in duobus voluminibus / K. Rudzitis. — V.I. — Riga: Liesma, 1973. — 1039 p; v. II — Riga: Liesma, 1977. — 866 p.

Інформаційні ресурси

<http://kniga.info/2010/03/11/grammatika-latinskogo-iazyka>
http://graecolatini.narod.ru/rstud_posl_1200.htm
<http://www.ruslat.info/>
<http://latinlexicon.org/paradigms.php>
[http://la.wikipedia.org/wiki/Vicipaedia:Pagina prima](http://la.wikipedia.org/wiki/Vicipaedia:Pagina_prima)

Методичні вказівки укладені доц. Сологор І.М.

Міністерство охорони здоров'я України
Українська медична стоматологічна академія

“Затверджено”
на засіданні кафедри
іноземних мов з латинською мовою
та медичною термінологією
Протокол № 1 від «30» серпня 2019 р.
Завідувач кафедри
к. пед. н., доц. Беляєва О.М.

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ АУДИТОРНОЇ ТА ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ**

Навчальна дисципліна	Латинська мова та медична термінологія
Модуль №2	Лексико-синтаксичне забезпечення розділу “Рецептура. Основи фармацевтичної термінології”. Лексичне й аналітико-синтаксичне опрацювання розділу “Основи клінічної термінології”.
Змістовий модуль №2	Клінічна термінологія.
Тема заняття	Аналіз термінів-комполітів за заданими морфемами.
Курс	I
Факультет	медичний №1
Кваліфікація	освітня «Магістр медицини» професійна «Лікар»
Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність	222 «Медицина»

1. АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ

Один з найбільш значних розділів медичної термінології — клінічна термінологія. Вона поєднує назви галузей медичної науки, симптомів, хвороб, синдромів, функціональних реакцій, рефлексів, морфологічних порушень і методів досліджень. На відміну від анатомічної термінології, яка оперує в основному латинською лексикою, основу клінічної складають слова грецького походження. Поряд зі словами суто грецького або латинського походження у клінічній термінології зустрічаються терміни-гібриди, утворені одночасно із грецьких та латинських компонентів.

Засвоєння значень окремих терміноелементів не тільки дозволяє зорієнтуватися в структурі клінічного терміна, запозиченого з класичних мов або побудованого на їх основі, оскільки терміноелементи в більшості випадків складають смислову підвалину терміна, але й сприяють збагаченню лексичного багажу, професійної мови фахівця медичного профілю.

2. КОНКРЕТНІ ЦІЛІ

Студенти повинні знати:

- а) класифікацію термінів залежно від їхньої структури;
- б) словотворчі елементи, які використовуються для утворення термінів-комполітів (у межах теми заняття);
- в) правила утворення складних та похідних термінів за допомогою словотворчих елементів;
- г) правопис термінів, які зустрічаються у межах лексичного матеріалу на практичному занятті;
- д) префікси (латинські та грецькі), які беруть участь в утворенні похідних термінів.

Студенти повинні вміти грамотно записувати клінічні терміни-комполіти, вміти утворювати їх за заданими морфемами та самостійно здійснювати словотвірний аналіз клінічних термінів.

3. БАЗОВІ ЗНАННЯ, ВМІННЯ, НАВИЧКИ, НЕОБХІДНІ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ТЕМИ

3.1. Міжпредметна інтеграція:

Наступні дисципліни (забезпечувані)	Знати	Вміти
хірургія, терапія, гінекологія, педіатрія, нервові хвороби та ін.	ключові клінічні терміни; основні правила побудови термінів; правопис клінічних термінів(у межах лексичного матеріалу)	1. утворювати клінічні терміни-комполіти за заданим значенням; 2. правильно перекладати їх латинською мовою.

3.2. Внутрішньо- предметна інтеграція

	Знати	Вміти
Зв'язок із попередніми темами: „Поняття “клінічний термін”. Види клінічних термінів. Структура термінів-комполітів латинською та українською мовою.”; „Словотвір. Латинські прийменники в ролі префіксів.” „Грецькі префікси. Аналіз термінів-комполітів...”	1. попередні відомості про систему латинських іменників та прикметників, які використовуються у клінічній термінології; 2. словникові форми клінічних термінів; 3. правила утворення складних термінів за допомогою з'єднувальних голосних; 4. особливості написання окремих терміноелементів залежно від їх позиції у складі терміна;	На новому лексичному матеріалі: 1. утворювати клінічні терміни шляхом поєднання словотвірних елементів; 2. правильно перекладати ;
Зв'язок із наступними темами: „Утворення термінів назв хвороб запального, неzapального та пухлинного характеру.” „Переклад латинською мовою деяких діагнозів медицини...”	5. правила перекладу клінічних термінів	3. проводити словотвірний аналіз складних термінів;

4. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДО ЗАНЯТТЯ

4.1. Перелік основних термінів параметрів, характеристик, які повинен засвоїти студент при підготовці до заняття.

Студенти повинні засвоїти значення та правопис словникових форм клінічних термінів на позначення назв захворювань, симптомів, синдромів, методів діагностики, терапії, а також діагнозів (у межах теми заняття). Знати основні греко-латинські еквіваленти іменників та кінцевих терміноелементів, які регулярно зустрічаються у назвах клінічних термінів у межах матеріалу, який вивчається.

4.2. Теоретичні питання до заняття:

1. Як класифікуються терміни залежно від структури?
2. Що таке терміни-композиції?
3. Що таке похідні терміни?
4. Що визначає значення терміна?

4.3. Практичні завдання, які виконуються на занятті:

Вправляння в:

- а) перекладі з латинської мови українською термінів-назв захворювань, симптомів, синдромів, методів діагностики, лікування, а також діагнозів;
- б) записуванні латинською мовою термінів-назв захворювань, симптомів, синдромів, методів діагностики, лікування, діагнозів.

5. ЗМІСТ ТЕМИ

1. Аналіз термінів-композицій за заданими морфемами у терапії та діагностиці.
2. Латино-грецькі дублетні позначення іменників III відміни середнього роду
3. Кінцеві терміноелементи III відміни.
4. Клінічні терміни, які містять іменники середнього роду III відміни.
5. Суфікси, які вказують на захворювання запального/ неzapального та пухлинного характеру.

6. МАТЕРІАЛИ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

Тестові завдання для самоконтролю:

Завдання № 1

Вибрати дублетні позначення іменників чоловічого роду III відміни.

Латинські назви:

1. pectus;
2. viscus;
3. cor;
4. vas;
5. semen.

Грецькі дублетні позначення:

- a) angeion;
- b) sperma;
- c) splanchnon;
- d) pyon;
- e) stethos;
- f) cardía.

Завдання № 2

Зазначте грецький терміноелемент, який відповідає латинському іменнику «pus»

Варіанти відповіді:

- a) pyr- ;
- b) pyel-;
- c) phyl- ;

- d) py-;
- e) phyt-.

Завдання № 3

Оберіть термін зі значенням «*уцільнення стінок серця*»

- Варіанти відповіді:**
- a) cardioectasia;
 - b) angiocardiology;
 - c) cardiosclerosis;
 - d) cardiomyopathy;
 - e) cardiolysis.

ЛІТЕРАТУРА

I. Основна:

1. Краковецька Г. О. Латинська мова. Рецептатура. Клінічна термінологія: [підруч. для студ. вищ. закл. освіти III–IV рівнів акредит.] / Г. О. Краковецька, В. М. Бобирьов, О. М. Беляєва. — К.: Здоров'я, 1999. — 360 с.
2. Беляєва О. М. Латинська мова з основами рецептури і клінічної термінології: [навч. посібн. для студ. вищ. мед. навч. закл.] / О. Беляєва, І. Сологор. — К.: ВСВ «Медицина», 2011. — 256 с.

II. Додаткова:

1. Беляєва О. М. Латинсько-український тлумачний словник клінічних термінів / О. М. Беляєва. — К.: ВСВ «Медицина», 2016. — 224 с.
2. Беляєва О. М. Латинська мова з основами рецептури і клінічної термінології: [навч. посібн. для студ. вищ. мед. навч. закл.] / О. М. Беляєва, І. М. Сологор. — К.: ВСВ «Медицина», 2011. — 256 с.
3. Латинська мова та основи медичної термінології: підручник / Л.Ю. Смольська, П.А. Содомора, Д.Г. Шега та ін.; за ред. Л.Ю. Смольської. — 4-е вид. — К.: ВСВ «Медицина», 2019. — 472 с.
4. Латинська мова та основи медичної термінології: підручник / Л.Ю. Смольська, П.А. Содомора, Д.Г. Шега та ін.; за ред. Л.Ю. Смольської. — 3-є вид., переробл. і допов. — К.: ВСВ «Медицина», 2016. — 472 с.
5. ВЕЧНЫЕ СЛОВА = AETERNA DISTA: Восьмизычный словарь фразеологических эквивалентов / Н. А. Гончарова [и др.]; под. ред. Н.А. Гончаровой. — Минск: Белорусс. ассоц. «Конкурс», 2012. — 272 с.
6. Гиро П. Частная и общественная жизнь римлян / П. Гиро. — СПб.: «Алетейя», 1995. — 598 с.
7. Вольфсон С. И. Латинско-русский медицинский словарь / С. И. Вольфсон. — [2-е изд.]. — М.: Медгиз, 1957. — 422 с.
8. Дворецкий И. Х. Латинско-русский словарь / И. Х. Дворецкий. — [2-е изд., перераб. и доп.]. — М.: Русский язык, 1976. — 596 с.

9. Екстемпоральні прописи для терапії дерматологічних захворювань : навч. посіб. для студентів медичних та фармацевтичних вузів / Половко Н. П., Вишневська Л. І., Ковальова Т. М. [та ін]. ; за ред. Н. П. Половко. — Х.: Вид-во НФаУ, 2017. — 97 с.
10. Ілюстрований медичний словник Дорланда: у двох томах / [головн. ред. Джуль Павло, Зіменковський Борис]. — [укр. перекл. 29-го американського. вид.]. — Львів : Видавнич. дім «НАУТІЛУС», 2003. — Т. 1. — 2003. — С. 1—1354.
11. Ілюстрований медичний словник Дорланда: у двох томах / [головн. ред. Джуль Павло, Зіменковський Борис]. — [укр. перекл. 29-го американського. вид.]. — Львів: Видавнич. дім «НАУТІЛУС», 2003. — Т. 2. — 2003. — С. 1355—2688.
12. Закалюжний М. М. Посібник з анатомічної і клінічної термінології / М. М. Закалюжний, М. А. Андрейчин. — К.: Здоров'я, 1993. — 224 с.
13. Закалюжний М. М. Латинська мова і основи медичної термінології : [підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредит.] / М. М. Закалюжний, Г. Б. Паласюк. — Тернопіль : Укрмедкнига, 2004. — 424 с.
14. Казаченок Т. Г. Фармацевтический словарь: Латинско-русский. Русско-латинский / Т. Г. Казаченок. — [2-е изд., доп.]. — Минск: Высшая школа, 1991. — 624 с.
15. Киселева Е. Г. Практикум по латинскому языку и медицинской терминологии / Киселева Е. Г., Бражук Ю. Б., Лехницкая С. И. — К.: Книга-плюс, 2013. — 317 с.
16. Книпович М. Ф. Словарь медицинской терминологии : Латинско-украинско-русский / [И. Ф. Ерофеев, А. Л. Залкин, Г. В. Казьер и др.] ; под ред. М. Ф. Книпович. — К. : Государственное медицинское издательство СССР, 1948. — 443 с.
17. Ковтун О. Сучасна термінологія та номенклатура органічних сполук. / Ковтун О., Корнілов М., Толмачова В. — К. : «Богдан», 2008. — 176 с.
18. Компендиум 2010 – лекарственные препараты / под ред акад. НАМН Украины, проф. В. Н. Коваленко, проф. А. П. Викторова. — Киев : Морион, 2010. — 2240 с.
19. Корж Н. Г. Із скарбниці античної мудрості / Корж Н. Г., Луцька Ф. Й. — К.: Вища школа, 1988. — 320 с.
20. Латинська мова і основи медичної термінології : [підр. для студ. вищ. мед. навч. закл.] / [Смольська Л. Ю., Кісельова О. Г., Власенко О. Р. та ін.]. — К. : Медицина, 2008. — 360 с.
21. Машковский М. Д. Лекарственные средства. Пособие для врачей: в 2 т. / Михаил Давыдович Машковский. — [13-ое изд., новое]. — Т. 1. — Харьков : Торсинг, 1997. — 560 с.
22. Машковский М. Д. Лекарственные средства. Пособие для врачей: в 2 т. / Михаил Давыдович Машковский. — [13-ое изд., новое]. — Т. 2. — Харьков : Торсинг, 1997. — 592 с.

23. Міжнародна анатомічна номенклатура. Український стандарт. – К.: «Здоров'я», 2001 – 225 с.
24. Неттер Ф. Атлас анатомії людини / Френк Неттер; за ред. проф. Ю. Б. Чайковського; наук. перекл. з англ. А. А. Цегельського. — Львів: Вид. дім «Наутілу», 2004. — 592 с.
25. Паласюк Г. Б. Латинська мова : [підр. для студ. вищ. мед. навч. закл. III–IV рівнів акредит.] / Г. Б. Паласюк, В. В. Чолач. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. — 344 с.
26. Пішак В. П. Спадкові синдроми з основами фенотипової діагностики. Словник-довідник / В.П. Пішак, В. Ф. Мислицький, С.С. Ткачук. — Чернівці, 2010. — 606 с.
27. Светличная Е. И. Этимологический словарь латинских ботанических названий лекарственных растений / Е. И. Светличная, И. А. Толоч. — Харьков : Гос. Изд-во НфаУ : «Золотые страницы», 2003. — 288 с.
28. Скрипніков М.С. Noli посере / Скрипніков М.С., Краковецька Г.О. — Полтава : Вид-во «Вісті», 1997. — 140 с.
29. Українсько-латинсько-англійський медичний енциклопедичний словник : У 4 / Укладачі: Л. І. Петрух, І. М. Головка. — Т. 1: А—Д. — К.: Знання, 2012. — 704 с.
30. Українсько-латинсько-англійський медичний енциклопедичний словник: У 4 томах. — Том 2: Е—Н. — К.: Знання, 2013. — 744 с.
31. Українсько-латинсько-англійський медичний енциклопедичний словник : у 4 т. — Т. 3. О—С / укладачі: Л. І. Петрух, І. М. Головка. — К.: ВСВ «Медицина», 2016. — 744 с.
32. Українсько-латинсько-англійський медичний енциклопедичний словник : у 4 т. — Т. 4. Т—Я / укладачі: Л. І. Петрух, І. М. Головка. — К.: ВСВ «Медицина», 2016. — 600 с.
33. Фениш Х. Карманный атлас анатомии человека на основе Международной номенклатуры / Х. Фениш; при участии В. Даубера. — Минск : Высш. шк., 1996. — 464 с.
34. Цимбалюк Ю. В. Латинські прислів'я і приказки. Латинские пословицы и поговорки. Proverbia et dicta Latina / Ю. В. Цимбалюк. — К.: Вища школа, 1990. — 436 с.
35. Черкасов В. Г. Міжнародна анатомічна термінологія (латинські, українські, російські та англійські еквіваленти) / Черкасов В. Г., Бобрик І. І., Гумінський Ю. Й., Ковальчук О. І. — Вінниця: Нова книга, 2010. — 392 с.
36. Koodziej A. Lingua Latina medicinālis. Podręcznik dla studentów medycyny / Anna Koodziej, Stanisław Koodziej. — Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2008. — 290 ct.
37. Faldrowicz W. Lingua Latina pro usu medico / Witold Faldrowicz, Zofia Grech-Żmijewska. — Warszawa : Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2004. — 216 s.

38.Rudzitis K. Terminologia medica in duobus voluminibus / K. Rudzitis. – V.I.
– Riga: Liesma, 1973. – 1039 p; v. II – Riga: Liesma, 1977. – 866 p.

Інформаційні ресурси

<http://kniga.info/2010/03/11/grammatika-latinskogo-iazyka>

http://graecolatini.narod.ru/r/stud_posl_1200.htm

<http://www.ruslat.info/>

<http://latinlexicon.org/paradigms.php>

[http://la.wikipedia.org/wiki/Vicipaedia:Pagina prima](http://la.wikipedia.org/wiki/Vicipaedia:Pagina_prima)

Методичні вказівки укладені доц.Сологор І.М.